

Pareltjes

over de geschiedenis van Rossum
nummer 47, september 2025

De samenvoeging van de gemeenten Rossum en Hurwenen in 1955

Vanaf 1821 tot 1955 hadden de dorpen Rossum en Hurwenen elk een eigen gemeente. In 1955 - dit jaar precies 70 jaar geleden - veranderde dit en werden de gemeenten Rossum en Hurwenen samen gevoegd tot één gemeente: de gemeente Rossum. Er ontstond als het ware een nieuwe bestuursorganisatie waarvan A.F. van Goelst Meijer burgemeester werd. De beide oude gemeenten hadden elk hun medewerkers, die de nieuwe gemeente uiteraard 'overnam'. Gemeentesecretaris van de nieuwe gemeente werd C.H. van Maanen, die deze functie ook in de gemeente Hurwenen had vervuld.

J.J. Meijdam, sinds 1951 in dienst van de gemeente Rossum als secretaris, werd in de nieuwe gemeente ambtenaar voor financiële zaken. Alle andere werknemers van de nieuwe gemeente werden in de raadsvergadering van 22 augustus 1955 benoemd, zoals het onderwijzend personeel en de gemeente-werkmannen, in totaal 11 personeelsleden. Allen waren al in vaste dienst in hun oude gemeente, met uitzondering van de werknemer genoemd onder nummer 10. Ze kregen opnieuw een vaste aanstelling of een arbeidscontract in de nieuwe gemeente:

1. O.J. Woudstra, hoofd der school in Rossum,
2. W.M. Groentjes, hoofd der school in Hurwenen,
3. M.P. Maat, onderwijzer aan de school in Rossum,
4. I.J. Vos, onderwijzer aan de school in Rossum,
5. G. Kleber, handwerkonderwijzeres aan de school in Hurwenen,
6. H.L. Warnier, gemeente-geneesheer,
7. C.A. Karels, plaatselijk deurwaarder,
8. L. Liebrecht, gemeente werkmán,
9. A. van Zuidam, bode, controleur steunverlening en werkverschaffing, doodgraver begraafplaats Hurwenen en huurophaler,
10. A.G. van Rangelrooij, schoonmaakster van de school in Rossum,
11. M. van Gessel- Gamisch, schoonmaakster van de school in Hurwenen en het gemeentehuis.

J. J. Meijdam werd na de pensionering van Van Maanen in 1979 de nieuwe gemeentesecretaris van de gemeente Rossum. De Hurnse hoofdonderwijzer W.M. Groentjes was in 1936 in dienst getreden en werd in 1963 afgekeurd. Hij werd opgevolgd door een jonge onderwijzer: N.T.A. Dekkers, die de school uiteindelijk bijna 40 jaar diende. De

Rossumse hoofdonderwijzer O.J. Woudstra trad in 1955 in dienst van de gemeente Rossum. Hij verliet de gemeente op 1961. Hij aanvaardde een positie aan de technische school in Assendelft. Hij werd opgevolgd door G.L. Dijkstra. Deze vertrok in 1966 naar Hengelo G., om daar de openbare school in het dorp te leiden.

Verantwoording van het aantal leerlingen in 1826

In 1826 was Philip Willem van Hoften de enige onderwijzer die de school in Rossum rijk was. Van Hoften was tevens als koster in dienst van de protestantse kerk. Zijn taken waren divers: hij moest bijvoorbeeld in opdracht van de kerkeraad brieven in het dorp bezorgen en moest de kerk schoon houden. Maar hij groef ook graven voor de overledenen en beheerde het doodskleed. Hoewel daar weinig over bekend is, is het niet waarschijnlijk dat er in die tijd doodskisten werden gebruikt, zoals heden te dage.

Het schoolgebouw bevond zich aan het ongeplaveide pad dat ook tegenwoordig nog vanaf

de Slotselaan toegang geeft tot de hervormde kerk. Daar bevond zich ook de woning van de onderwijzer, aan de oude school vast gebouwd. Omdat Van Hoften in dienst van de kerk was, stelde de kerk hem 'een vrije woning' ter beschikking. Dat hield in dat hij daar geen huur voor hoefde te betalen. Bij de woning behoorde ook een tuin, soms was een deel daarvan boomgaard. Hij kon in z'n tuin groenten verbouwen. De onderwijzer had het vruchtgebruik van de tuin en de boomgaard. De appels uit de boomgaard kon hij verkopen en zo zijn inkomen wat opvijzelen. De kerkeraad vroeg de onderwijzer met enige regelmaat door hoeveel kinderen de school werd bezocht.

Een deel daarvan waren kinderen uit arme gezinnen die ondersteund werden door de diaconie. Voor hen kreeg de onderwijzer een extra bijdrage, want aan die ouders kon hij immers geen schoolgeld vragen. Vandaar.

De opgave van het aantal kinderen in het schooljaar 1825-1826 die Van Hoften voor de kerkeraad samenstelde luidde:

'Gedurende de zomermaanden Junij, Julij, Augustus en September hebben er een aantal van circa 50 kinderen bij mij de school bezocht waarvan het $\frac{1}{3}$ deel jongens en $\frac{2}{3}$ meisjes bedroeg. In de maand Januari 1826 zijn er school geweest tussen de 120 en 130 kinderen. En de Avondschool in dezen winter is begonnen met den 31^e October 1825 en geëindigd met den 10^e Februarij 1826. Waarvan in het begin de leerlingen 5 in getal

waren, is opgeklimmen tot 20 en weer afgegaan tot op 6 leerlingen.'

Dat er 's zomers veel meer meisjes dan jongens de school bezochten is duidelijk als we ons realiseren dat jongens in de zomer thuis werden gehouden om mee te werken aan het binnen halen van de oogst. In de winter was het aantal jongens en meisjes dat naar school ging ongeveer gelijk. Op de avondschool werd aan oudere leerlingen extra onderwijs gegeven, onder meer eenvoudig onderwijs in de Franse taal. Uit de opgave wordt duidelijk dat er voor ouders geen verplichting was om hun kinderen naar school te sturen. Maar de kerk zag wel in dat schoolbezoek van de jeugd van grote betekenis was en stimuleerde dat dus, soms zelfs met lichte dwang. Al kon men in die tijd niet zonder de hulp van jongeren bij het binnen halen van de oogst.

De ondertekening van de opgave door de onderwijzer te Rossum

Het slijpen van de zeis

Het maaien van gras of laag opgroeiend onkruid in bermen gebeurt tegenwoordig met een maaimachine. Het gras in de tuin kan men te lijf met elektrische maaimachines. Zelfs de handmaaimachine wordt als 'ouderwets' beschouwd.

Vroeger werd voor het maaien van gras en onkruid echter vaak de zeis gebruikt. Dat vergde een speciale vaardigheid, want een zeis was scherp en als je er niet mee om kon gaan, kon je je been ernstig verwonden. Maaien met de zeis was dus een kwestie van ervaring en een zeker vakmanschap.

Een zeis had een speciaal gevormde stok met een gekromd mes er onderaan vast gemaakt. Stok en mes werden niet haaks op elkaar gezet, maar onder een bepaalde hoek. Het mes moest regelmatig worden geslepen. Dat gebeurde eveneens op een speciale manier. Het ijzer van het mes werd 'dun' geslagen met een hamer of beitel.

Als deze materialen zullen ongetwijfeld een speciale naam hebben. Er zijn in Rossum zeker nog mensen die het maaien en het scherp van de zeis zelf hebben gedaan. Zij weten de woorden en de termen die daarbij gebruikt werden ook nog wel. Hans ter Heege (tel. 661586) wil dat graag weten. En ook wie de man op de foto is die zijn zeis slijpt. De plek waar deze foto is genomen is hoogst waarschijnlijk het pad dat toegang geeft tot de tuintjes tussen de Maasdijk en de Van Heemstraweg.